

ВІДГУК

офіційного опонента

професора кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

Карпатського національного університету імені Василя Стефаника,

доктора педагогічних наук, професора

ПОТАПЧУК Тетяни Володимирівни,

на дисертацію **ЛП Чуанці** на тему: **«Організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства»,**

подану на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності

011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»

Актуальність теми виконаної роботи та її зв'язок із відповідними планами галузей науки. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибинними трансформаціями, зумовленими повномасштабною російсько-українською війною, руйнуванням виробничої та соціальної інфраструктури, масштабними міграційними процесами та загостренням дефіциту кваліфікованих кадрів на ринку праці. Повоєнне відновлення економіки, реалізація євроінтеграційного курсу держави, цифровізація та технологічна модернізація виробництва об'єктивно актуалізують випереджувальний розвиток професійної освіти як стратегічного ресурсу кадрового забезпечення національної економіки. За цих умов заклади професійної освіти покликані оперативно реагувати на динамічні запити ринку праці, що можливо лише за умови системної, інституційно закріпленої взаємодії з бізнес-середовищем.

Державний пріоритет модернізації професійної освіти на засадах партнерства з бізнесом закріплено в Законах України «Про освіту» (2017), «Про професійну освіту» (2025), «Про державно-приватне партнерство» (2010), Концепції реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти «Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта на період до 2027 року» (2019), Концепції підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти (2018), а також у Плані України в межах фінансового інструменту Європейського Союзу Ukraine Facility (2024–2027). Особливого значення набуває Закон України «Про професійну освіту» від 21.08.2025 № 4574-IX, який визначає партнерство закладів професійної освіти, держави та бізнесу засадничим принципом функціонування галузі, передбачає участь роботодавців у наглядових радах закладів, діяльність центрів професійної досконалості, розвиток дуальної форми здобуття освіти та нові механізми фінансування. Зазначені пріоритети кореспондуються з європейськими орієнтирами розвитку професійної освіти і навчання (Оснабрюцька декларація, 2020; Європейська рамка якісних та ефективних учнівств, 2018; ініціатива створення центрів професійної досконалості), що зумовлює необхідність імплементації кращих європейських практик партнерської взаємодії освіти і бізнесу в українську освітню практику.

У сучасних умовах бізнес-партнерство набуває якісно нового змісту: від епізодичного надання баз для виробничої практики воно еволюціонує до стратегічної співпраці, що охоплює спільне розроблення освітніх програм на основі професійних стандартів, упровадження дуальної форми здобуття освіти, модернізацію матеріально-технічної бази та створення навчально-практичних центрів, стажування педагогічних працівників на виробництві, участь роботодавців в оцінюванні якості підготовки і присвоєнні професійних кваліфікацій, реалізацію спільних інноваційних та соціальних проєктів. Водночас аналіз освітньої практики засвідчує, що взаємодія закладів професійної освіти з бізнесом здебільшого залишається фрагментарною, ситуативною та персоніфікованою, ґрунтується переважно на особистих контактах керівників, а не на науково обґрунтованих організаційно-педагогічних механізмах, що знижує ефективність

партнерства та унеможливило повноцінне використання його потенціалу для підвищення якості професійної підготовки здобувачів освіти.

Попри вагомий науковий доробок, цілісного дослідження організаційно-педагогічних умов діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства в українській педагогічній науці досі не здійснено: не розкрито сутність і структуру бізнес-партнерства як педагогічного феномена, не обґрунтовано комплекс організаційно-педагогічних умов відповідної діяльності, не розроблено її структурно-функціональну модель та критеріально-діагностичний інструментарій оцінювання ефективності.

Соціальна значущість проблеми, її недостатня теоретична і методична розробленість, а також запити освітньої практики зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: «Організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства».

Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Теоретико-методичні основи навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Опрацювання змісту дисертаційної роботи та наукових праць Лі Чуанці дає підстави стверджувати, що одержані результати є достатньо обґрунтованими, достовірними та науково виваженими. Досягнення поставленої мети забезпечено завдяки використанню взаємодоповнювальних методологічних підходів, зокрема системного, компетентнісного, синергетичного та проектно-орієнтованого, що дало змогу всебічно дослідити проблему організаційно-педагогічного забезпечення діяльності закладів професійної освіти на засадах бізнес-партнерства. Основні положення дисертації, сформульовані висновки та практичні рекомендації є логічно взаємопов'язаними, відповідають визначеним меті й завданням дослідження та ґрунтуються на адекватно підібраному комплексі методів наукового пошуку.

Теоретичну основу дослідження становили методи аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації та порівняння наукових джерел, вивчення вітчизняного й міжнародного досвіду, а також моделювання та теоретичне узагальнення, застосування яких дало можливість обґрунтувати концептуальні засади функціонування закладів професійної освіти та розробити модель їхньої діяльності на основі партнерської взаємодії з бізнесом.

Достовірність емпіричних результатів забезпечено використанням комплексу методів педагогічного дослідження, серед яких спостереження, анкетування, інтерв'ювання, аналіз результатів освітньої діяльності та педагогічний експеримент. Їх застосування сприяло отриманню репрезентативних даних щодо ефективності співпраці закладів професійної освіти з роботодавцями та експериментальній перевірці результативності запропонованих організаційно-педагогічних умов і розробленої моделі.

Для підтвердження достовірності отриманих результатів автором використано методи математичної статистики. Зокрема, статистичне опрацювання експериментальних даних здійснювалося із застосуванням критерію χ^2 Пірсона та непараметричного критерію Краскела–Уолліса, що дозволило перевірити статистичну значущість виявлених змін і підтвердити об'єктивність та наукову достовірність сформульованих висновків.

Експериментальна база та організація дослідження. Експериментальне дослідження проводилося в період із 2022 до 2025 р. на базі Чернівецького вищого професійного училища радіоелектроніки, Дніпровського фахового коледжу радіоелектроніки та Державного навчального закладу «Дніпрорудненський професійний ліцей». Формувальний етап експериментального дослідження налічував 135 студентів. Усього в констатувальному й формувальному етапах дослідження брали участь 354 респонденти.

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації. Передусім заслуговує на позитивну оцінку здійснене автором теоретичне обґрунтування

організаційно-педагогічних умов діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства, що ґрунтується на сучасних підходах до розвитку професійної освіти, соціального партнерства та взаємодії освіти з роботодавцями.

Важливим науковим результатом є розроблення й теоретичне обґрунтування моделі діяльності закладу професійної освіти на основі бізнес-партнерства, у якій визначено взаємозв'язок її структурних компонентів, механізми взаємодії із суб'єктами партнерства та педагогічні засади забезпечення ефективності освітнього процесу. Безперечно наукову цінність має визначення та експериментальна перевірка комплексу організаційно-педагогічних умов, реалізація яких сприяє підвищенню ефективності діяльності закладів професійної освіти, розвитку партнерської взаємодії з представниками бізнесу, удосконаленню практичної підготовки здобувачів освіти та забезпеченню відповідності результатів навчання сучасним потребам ринку праці.

До наукових здобутків дисертанта також належить уточнення змісту ключових понять дослідження, систематизація теоретичних підходів до розвитку бізнес-партнерства у сфері професійної освіти та узагальнення вітчизняного й зарубіжного досвіду організації співпраці закладів освіти з роботодавцями. Вагомість отриманих результатів підтверджується їх експериментальною апробацією та статистичним опрацюванням емпіричних даних, що забезпечило належний рівень достовірності сформульованих висновків і практичних рекомендацій.

У цілому найбільш суттєві наукові результати дисертаційного дослідження характеризуються теоретичною обґрунтованістю, практичною спрямованістю та становлять внесок у розвиток теорії і методики професійної освіти в частині вдосконалення діяльності закладів професійної освіти на засадах ефективного бізнес-партнерства.

Нові факти, одержані дисертантом. Важливість і значущість дисертаційного дослідження полягають у встановленні та теоретичному обґрунтуванні сукупності організаційно-педагогічних умов, які забезпечують ефективне функціонування закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства з урахуванням сучасних соціально-економічних викликів. Науково доведено, що системна взаємодія закладів професійної освіти з бізнес-структурами сприяє підвищенню якості професійної підготовки здобувачів освіти, посиленню її практичної спрямованості та забезпеченню відповідності освітніх результатів потребам сучасного ринку праці.

Важливим результатом дослідження є розроблення та експериментальне підтвердження ефективності структурно-функціональної моделі діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства, яка забезпечує цілісність організаційних, змістових і процесуальних компонентів партнерської взаємодії. До нових наукових фактів також належать уточнення підходів до організації співпраці закладів професійної освіти з бізнес-структурами, конкретизація ролі бізнес-партнерства у модернізації освітнього процесу та розширення теоретичних уявлень про його вплив на якість професійної підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців. Отримані результати мають належний рівень наукової аргументованості, підтверджені експериментальними даними та статистичним аналізом, що свідчить про їх достовірність, теоретичну значущість і перспективність практичного використання.

Значення для науки і практики одержаних автором результатів. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що вони розширюють наукові уявлення про організацію діяльності закладів професійної освіти на засадах бізнес-партнерства та створюють підґрунтя для подальшого розвитку теорії професійної освіти в умовах модернізації освітньої системи. Наукову цінність становить теоретичне обґрунтування організаційно-педагогічних умов, удосконалення підходів до взаємодії закладів професійної освіти з бізнес-структурами, а також розроблення структурно-функціональної моделі діяльності закладів професійної освіти, яка інтегрує організаційні, змістові та процесуальні складові партнерської взаємодії.

Практична значущість дослідження визначається можливістю використання його результатів у діяльності закладів професійної та фахової передвищої освіти з метою вдосконалення організації освітнього процесу, оновлення змісту освітніх програм, підвищення ефективності практичної підготовки здобувачів освіти та розвитку різних форм співпраці з роботодавцями, зокрема дуальної освіти й діяльності навчально-практичних центрів.

Безперечний практичний інтерес становлять розроблені автором методичні рекомендації щодо організації партнерської взаємодії між закладами професійної освіти та підприємствами, які можуть бути використані керівниками закладів освіти, педагогічними працівниками, роботодавцями, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів. Їх упровадження сприятиме створенню ефективних механізмів співпраці між освітньою та виробничою сферами, забезпеченню практикоорієнтованої професійної підготовки та підвищенню конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

Позитивної оцінки заслуговує запропоноване автором використання цифрових інструментів для забезпечення партнерської взаємодії між закладами освіти та бізнесом. Розроблена цифрова платформа створює додаткові можливості для реалізації спільних освітньо-виробничих проєктів, розвитку інноваційної діяльності здобувачів освіти, формування їхніх професійних компетентностей і сприяє інтеграції освітнього процесу з актуальними потребами сучасного ринку праці.

У цілому результати дисертаційного дослідження мають вагомe теоретичне і практичне значення, характеризуються високим рівнем прикладної спрямованості та можуть бути рекомендовані до використання у діяльності закладів професійної освіти, під час розроблення освітніх програм, методичного забезпечення освітнього процесу, а також у системі підготовки й підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в освітній процес Чернівецького вищого професійного училища радіоелектроніки (довідка № 1/12-110, від 19.02.2026 р.), Дніпровського фахового коледжу радіоелектроніки» (довідка № 172/5, від 02.02.2026 р.) та Державного навчального закладу «Дніпрорудненський професійний ліцей» (довідка № 54/05, від 20.02.2026 р.).

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Основні результати можуть бути використані в сучасних умовах реформування професійної (професійно-технічної) освіти, під час розроблення підручників і посібників з педагогіки, методичних рекомендацій для студентів закладів професійної освіти.

Оцінка структури та змісту дисертації. Дисертаційна робота характеризується логічністю побудови, внутрішньою цілісністю та завершеністю викладу. Її структура є послідовною й науково обґрунтованою: зміст кожного розділу та підрозділу закономірно впливає з попереднього, забезпечуючи системне розкриття предмета дослідження. Така організація матеріалу сприяла повній реалізації поставленої мети, успішному виконанню визначених завдань та формуванню аргументованих висновків, що відповідають логіці проведеного дослідження. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації становить 236 сторінок та містить 34 таблиці, 21 рисунок, 1 схему, додатки та список 430 джерел.

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці моделі діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства та визначених організаційно-педагогічних умов її реалізації.

Дисертаційна робота вирізняється логічною побудовою, цілісністю авторської концепції та внутрішньою узгодженістю всіх її складових. Композиція дослідження відповідає поставленій меті, визначеним завданням, об'єкту та предмету дослідження, що забезпечує послідовне й системне розкриття обраної наукової проблеми. Матеріал викладено в логічній послідовності, а наукові положення характеризуються взаємозв'язком, аргументованістю та концептуальною завершеністю.

У роботі здійснено комплексний аналіз теоретико-методологічних засад організації діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства, узагальнено сучасні наукові підходи, нормативно-правові засади та вітчизняний і зарубіжний досвід із досліджуваної проблематики. На цій основі автором обґрунтовано організаційно-педагогічні умови ефективного розвитку бізнес-партнерства, розроблено структурно-функціональну модель діяльності закладів професійної освіти, визначено механізми її реалізації та методичне забезпечення впровадження.

Вагомою перевагою дослідження є поєднання теоретичних положень із їх практичною апробацією. Автором здійснено експериментальну перевірку результативності запропонованих організаційно-педагогічних умов і моделі діяльності закладів професійної освіти, використано сучасний діагностичний інструментарій, методи статистичного аналізу та цифрові засоби організації партнерської взаємодії, що забезпечило належний рівень об'єктивності, достовірності та наукової аргументованості отриманих результатів.

Позитивної оцінки заслуговує прагнення автора до комплексного розв'язання поставленої наукової проблеми, що проявляється в органічному поєднанні теоретичного аналізу, моделювання, методичного проєктування та експериментального підтвердження ефективності запропонованих наукових рішень. Висновки дослідження є логічними, достатньо аргументованими, повною мірою відображають зміст виконаної роботи та відповідають поставленій меті й визначеним завданням.

Сприятливе враження справляє джерельна база дослідження, яка характеризується достатньою повнотою, різноплановістю та репрезентативністю. Опрацювання широкого кола нормативно-правових документів, вітчизняних і зарубіжних наукових праць свідчить про належний рівень наукової культури здобувача, його вміння критично осмислювати наукові підходи та формувати власну дослідницьку позицію.

Загалом зміст дисертаційної роботи характеризується науковою послідовністю, методологічною виваженістю та практичною спрямованістю. Виклад матеріалу є чітким, логічним і переконливим, а одержані результати становлять цілісну систему взаємопов'язаних наукових положень, що мають теоретичне та прикладне значення для розвитку професійної освіти в умовах розвитку бізнес-партнерства.

Загальні висновки структуровані, повністю відповідають сформульованим завданням та змісту дисертаційної роботи та впливають з її основних положень щодо досягнення мети і виконання всіх поставлених завдань.

Чітко і виважено прописано особистий внесок здобувача.

Отже, після проведення детального аналізу можемо констатувати, що дисертація Лі Чуанці на тему: «Організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства» за своїм змістом, стилем викладу і розкриттям основних положень, висновками та результатами опрацювання здобутих даних є завершеним самостійним дисертаційним дослідженням.

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Отримані основні положення та результати дисертаційного дослідження повною мірою оприлюднено в 10 наукових працях, з яких 1 стаття в науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Web of Science; 4 статті в наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України; 1 стаття в іншому виданні; 4 тези наукових доповідей. Зміст, обсяг та кількість друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії і надають автору право публічного захисту дисертаційного дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Лі Чуанці, відзначаючи його актуальність, наукову обґрунтованість, теоретичну та практичну значущість одержаних результатів, вважаємо за

необхідне звернути увагу на окремі дискусійні аспекти роботи, які можуть слугувати предметом подальшого наукового осмислення та професійної дискусії.

1. У роботі ґрунтовно розкрито сутність бізнес-партнерства у сфері професійної освіти, однак окремі аспекти розмежування понять «бізнес-партнерство», «соціальне партнерство», «партнерська взаємодія» та «співпраця із роботодавцями» потребують більш чіткої концептуалізації з урахуванням специфіки закладів професійної освіти.

2. Представлена структурно-функціональна модель діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства є науково обґрунтованою, проте доцільним було б більш детально розкрити механізми забезпечення її адаптивності до різних типів закладів освіти та галузевих особливостей підприємств-партнерів.

3. Враховуючи важливість цифрових інструментів у розвитку сучасної професійної освіти, більш детального висвітлення потребували б організаційно-педагогічні умови функціонування цифрової платформи взаємодії між закладами освіти та бізнес-партнерами, а також питання забезпечення її сталого використання.

4. З огляду на практичну спрямованість дослідження, перспективним видається подальше вивчення можливостей масштабування запропонованої моделі бізнес-партнерства та її застосування в різних регіональних і галузевих умовах.

Однак зазначені вище зауваження не знижують теоретичного й практичного значення дисертації, її наукової новизни, а тільки можуть бути використані у подальшому науковому дослідженні.

Загальний висновок. Аналіз дисертації Чуанці ЛІ на тему: «Організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства» дає підстави вважати її самостійним і завершеним науковим дослідженням. Враховуючи актуальність, наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, можна стверджувати, що дисертація повністю відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року (зі змінами), а її автор ЛІ Чуанці заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка».

Офіційний опонент професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника доктор педагогічних наук, професор Тетяна ПОТАПЧУК